

PSİKOSOSYAL ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

1. Önleyici etkinlikler; olaydan önce bireylerin olaya karşı hazır bulunuşluk düzeylerini artırmaya yönelik, baş etme becerilerini geliştirici, olayın bireyler üzerinde oluşturabileceği zararı azaltmayı hedefleyen etkinliklerdir.
2. Önleyici kitaptaki öğrenci etkinlikleri sınıf rehber öğretmeni tarafından, öğretmen ve veli etkinlikleri ise rehberlik öğretmeni tarafından uygulanır.
3. Uygulayıcı, etkinliğe başlamadan önce aşağıdaki metne benzer biçimde bir etik açıklama yapmalıdır; “Bugün sizlerle bir etkinlik/çalışma gerçekleştireceğiz. Bu çalışmada paylaşımlarımız gönüllülük esasına dayalı olacaktır. Burada paylaşılan duygu, düşünce ve bilgiler kesinlikle aramızda kalacaktır. Burada bulunan herkes bizim için çok değerli ve paylaşımlarınız da çok anlamlıdır. Uygulama sürecinde birbirimizin düşünce ve duygularını yargılamayarak, birbirimize saygı göstermeliyiz.”
4. Uygulanacak etkinlik, sınıfın seviyesi ve öğrencilerin geçmiş yaşantılarını göz önünde bulundurarak seçilmelidir.
- 5 Uygulayıcı, hedef kitlenin gelişimsel özelliklerini, kademesini, uygulanacak etkinliğin içeriğini göz önünde bulundurarak ısınma etkinliklerini kullanabilir.
6. Uygulayıcı, etkinlik esnasında öğrencinin geçmiş olumsuz yaşantıları ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek tepkilerine, olumlu geri bildirimler verebilmek için etkinlik kitabının ilgili bölümünde bulunan, konuya dair teorik bilgilendirme kısmını okumalıdır.
7. Uygulayıcı, etkinliğe başlamadan önce, etkinlik planını gözden geçirerek o etkinliğe ait ilave bilgi ve uyarıları -varsa- dikkatle okumalıdır.
8. Etkinlik öncesinde uygulayıcı tarafından etkinliğe ait materyaller hazırlanmalıdır. Önerilen materyallerin temini ile ilgili okul idaresinden destek alınmalıdır.
9. Uygulamadan önce etkinliğe uygun ortam hazırlanmalı, sınıf düzenlenmelidir. Eğer etkinlik sınıf dışında gerçekleştirilecekse gerekli tedbirler alınmalıdır.
10. Etkinlikler uygulanırken etkinlik için ayrılan sürenin planlanması etkinliğin amacına ulaşması açısından önemlidir. Sınıf mevcudunun fazla olduğu ve tüm öğrencilerin paylaşımlarının beklendiği etkinliklerde belirtilen süre aşılabılır.
11. Etkinlikler uygulanmadan önce grup içinde dil problemi yaşayabilecek öğrencilerin olabileceği göz önünde bulundurularak iletişim konusunda destek olabilecek kişilerden yardım alınmalıdır.
12. Etkinlik akışında “grup oluşturur” ifadesi yer alıyorsa grup heterojen bir biçimde oluşturulmalıdır.
13. Uygulayıcı, mümkün olduğunca etkinlik sırasında yüzü öğrencilere dönük biçimde konuşmalıdır.
14. Uygulama sırasında uygulayıcı, etkinliğin içeriğine göre jest, mimik, ses tonu gibi vurgulamalara dikkat ederek etkinlik sürecini etkili bir biçimde yürütmelidir.
15. Etkinlik uygulanırken akış sürecine bağlı kalınmalı, ancak gerekli durumlarda etkinlik akışında yer almayan ek bilgi ve açıklamalar yapılmalıdır. 16. Etkinlik uygulanırken öğrencilerin paylaşımlarında gönüllülük esastır. Öğrenciler katılımları için zorlanmamalı ve açık uçlu sorularla teşvik edilmelidir.
17. Öğrencilerin ifade ettikleri duygu ve düşünceler, kullandıkları başa çıkma yöntemleri vurgulanmalı, gerekirse herkesin görebilmesi için tahtaya yazılmalıdır.

18. İfade edilen duyguların çeşitliliği ve farklılıkları kabul edilmelidir. Öğrencilerin, birbirlerinin paylaşımları ve duyguları ile ilgili olumsuz yorumlar yapmalarına izin verilmeyerek gerekli saygı ortamı sağlanmalıdır.

19. Uygulayıcı, yapılacak etkinliğe başlamadan önce öğrencilere aşağıdaki bilgilendirme metninde belirtilen biçimde ya da buna benzer bir açıklama yapmalıdır; “Zaman zaman karşılaştığımız bazı olaylar bizi zorlayabilir, üzebilir, kendimizi mutsuz ve güçsüz hissettirebilir. Bunlar normal tepkilerdir, diğer çocuklar da bu şekilde hissedebilir. Bugün birlikte yapacağımız etkinlikte/uygulamada bu tür üzücü olaylarla karşılaştığımızda kendimizi daha mutlu ve güçlü hissetmemiz için neler yapabileceğimizi öğrenmeye çalışacağız.”

20. Etkinlikler sırasında paylaşımda bulunan öğrencilerin duyguları onaylanmalıdır. “Bu hissettiğin duygular çok doğal ve normal” gibi tepkiler verilebilir.

21. Etkinlikler sırasında yapılan resim, bir iletişim aracıdır. Çocuğun duygu ve düşüncelerinin tamamını yansıtmaz. Tek bir resimden yola çıkarak yorum yapılmamalı ve yapılmasına izin verilmemelidir. Eğer resim hakkında konuşmak istenirse, çocuğa resmin ne ifade ettiğini sormak onu daha iyi anlamasına yardımcı olacaktır.

22. Çocuklara, resim yaparken amacın güzel resim yapmak değil, duygu ve düşüncelerini kendileri açısından ifade etmek olduğu belirtilmelidir. Somut olarak belli bir şeye benzemesinin bile gerekmediği vurgulanmalıdır.

23. Her türlü çizime izin verilmeli, somut ya da soyut tüm resimler kabul edilmelidir.

24. Öğrencilerin yaptıkları resimlerde gelişim dönemine uygun olmayan, dikkat çeken, olumsuz içeriklerle karşılaşılırsa okul rehberlik öğretmenine bilgi verilmelidir.

25. Çocuklar resim yaparken uygulayıcı, aralarında dolaşmalı, resmi çizmeye teşvik etmeli, ancak çizmek istemeyen çocuklar olursa ısrarcı olmamalıdır.

26. Çocukların resimlerini saklama, çöpe atma ya da hiç kimseye göstermeme hakkına sahip olduğu unutulmamalıdır.

27. Etkinliği bitirmeden önce öğrencilere, sormak ya da eklemek istedikleri bir nokta olup olmadığı sorulmalıdır.

28. Öğrencilere, uygulanan etkinlik konuları ve benzeri konularda her zaman sizinle konuşabilecekleri söylenmelidir.

29. Uygulanan etkinliklerden sonra öğrencinin sınıf içi performansı, okula devamı ya da davranışlarını etkileyen herhangi bir değişiklik olup olmadığı gözlemlenmelidir. Gerekli durumlar okul rehberlik öğretmeniyile paylaşılmalıdır.

30. Etkinlikte hedeflenen kazanımları pekiştireceği düşünülen durumlarda, uygulanan bölgenin kültürel, sosyal özellikleri düşünülerek, materyal içeriğine eklemeler yapılabilir ve verilen örnekler bölgeye göre uyarlanabilir.

31. Bazı etkinliklerde katılımcıların tepkileri beklenmedik ve akışı bozabilecek nitelikte olabilir. Bu gibi durumlarda uygun bir dille etkinlik sonrası bireysel görüşülebileceği belirtilerek etkinliğe devam edilmelidir.

32. Cinsel istismar travması ile ilgili öğrenci etkinlikleri uygulanmadan önce veli oturumu uygulanmalıdır. Önleyici etkinliklerde geçerli olan uyarıların (dikkat edilecek noktalar) tamamı

güçlendirici etkinliklerde de geçerlidir. Güçlendirici etkinliklere özgü dikkat edilecek noktalara ilişkin uyarılara aşağıda yer verilmiştir.

33. Güçlendirici etkinlikler; kişilerin duygularını ifade etmelerini, travmatik olay sonrası oluşabilecek stres tepkilerini anlamlandırmalarını, normalleştirmelerini, olumlu başa çıkma yöntemlerini kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinliklerdir.

34. Güçlendirici kitaptaki önleyici ve güçlendirici etkinlikler rehberlik öğretmeni tarafından uygulanır.

35. Güçlendirici etkinliklerde, uygulanacak etkinliğin yaşanan olaya, sınıf seviyesine, öğrencilerin geçmiş yaşantılarına uygun olarak seçilmesine dikkat edilmelidir.

36. Uygulanacak etkinlik sayısı, olaydan etkilenen öğrencilerin etkilenme düzeyi, normalleşme süresi ve öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

37. Uygulanacak etkinlikler arasındaki süre, öğrencilerin etkilenme düzeyi ve oluşabilecek yeni risk faktörleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

38. Rehberlik öğretmenin uygulayacağı güçlendirici etkinliklerin öncesi ve sonrasında sınıf rehber öğretmeniyle iletişime geçerek gerekli bilgi alışverişi yapılmalıdır.

39. Akut dönemde/olayın hemen sonrasında yapılacak ilk etkinlikte uygulayıcı, yaşanan olayı bilinen net, açık ve sade bir dille öğrencilere anlatmalıdır.

40. Uygulayıcı, yapılacak etkinliğe başlamadan önce öğrencilere aşağıdaki bilgilendirme metninde belirtilen biçimde ya da buna benzer bir açıklama yapmalıdır; "Yaşamımızda karşılaştığımız bazı olaylar bizi zorlayabilir. Hepimiz bu olaylardan farklı etkilenebilir, bu olaylara farklı düzeylerde tepkiler de verebiliriz. Üzülebilir, kendimizi mutsuz ve güçsüz hissedebiliriz. İster çocuk olsun, ister yetişkin; hepimiz böyle olaylara bu tip tepkiler verebiliriz. Bu söylediğimiz tepkilerin hepsi normal tepkilerdir. Yaşadığımız bu olay da bunlardan biriydi. Bugün birlikte yapacağımız etkinlikte/uygulamada bu tür üzücü olaylarla karşılaştığımızda kendimizi daha mutlu ve güçlü hissetmemiz için neler yapabileceğimizi öğrenmeye çalışacağız."

41. Uygulama esnasında travmatik olaydan daha çok etkilendiği düşünülen öğrenciler gözlemlenmeli ve izlenmelidir. Gerekirse bireysel görüşmeye alınmalıdır.

42. Rehberlik öğretmeni öğrencinin durumunu değerlendirip risk faktörlerini belirleyerek gerekli hallerde uygun kurumlara yönlendirmelidir.